

RUGĂCIUNI
UITATE ALE
DUMNEZEIEȘTII
LITURGHII

Traducere din limba greacă veche de
protopresbiter dr. Gabriel Mândrilă
și dr. Laura Mândrilă

Prefață de
prof. univ. dr. pr. Viorel Sava

Note și postfață de protopresbiter
dr. Gabriel Mândrilă

SOPHIA / METAFRAZE

București

Cuprins

<i>Căutând în adâncuri</i>	5
<i>Bibliografie și abrevieri</i>	17

I

LA SĂRBĂTORILE DOMNEȘTI CU DATĂ FIXĂ ȘI ALE MAICII DOMNULUI

1. La Nașterea Maicii Domnului	23
2. La Înălțarea Cinstitei Cruci (I)	25
3. La Înălțarea Sfintei Cruci (II)	27
4. În cinstea Mai-marelui Voievod al oștilor cerești Mihail.	28
5. În Cinstea Sfinților Arhangheli (I)	30
6. În cinstea Sfinților Arhangheli (II)	31
7. La prăznuirea Sfântului Ioan Gură de Aur.	32
8. La duminica dinaintea Nașterii Domnului (Duminica Sfinților Părinți după trup ai Mântuitorului)	33
9. În Ajunul Nașterii Domnului	34
10. La praznicul Nașterii lui Hristos (I)	36
11. La praznicul Nașterii lui Hristos (II)	37
12. La praznicul Nașterii lui Hristos (III)	38
13. La praznicul Nașterii lui Hristos (IV)	39

14. La prăznuirea Sfântului Întâi-Mucenic și Arhidiacon Ștefan	40
15. La prăznuirea Tăierii-împrejur a Domnului și la praznicul Sfântului Vasile cel Mare (I)	41
16. La prăznuirea Tăierii-împrejur a Domnului și la praznicul Sfântului Vasile cel Mare (II)	43
17. În Ajunul Sfintei Boboteze	45
18. La Sfânta Bobotează sau Teofanie (I).	45
19. La Sfânta Bobotează (Teofanie), adică la Praznicul Luminilor (II)	47
20. La Sfânta Teofanie (III)	48
21. La Sfânta Teofanie (IV)	49
22. La Întâmpinarea Domnului (I).	50
23. La Întâmpinarea Domnului nostru Iisus Hristos (II)	51
24. La Sfinții 40 de Mucenici.	52
25. La Bunavestire (I).	53
26. La Bunavestire (II)	54
27. La Bunavestire (III)	55
28. La praznicul Cinstului Înaintemergător (I)	58
29. La praznicul Cinstului Înaintemergător (II)	59
30. La praznicul Cinstului Înaintemergător (III).	60
31. La praznicul Sfinților Apostoli.	61
32. La praznicul Schimbării la Față a Domnului (I)	62
33. La praznicul Schimbării la Față a Domnului (II).	63
34. La Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu (I)	65
35. La Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu (II).	66

36. La Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu (III) 68
 37. La Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu (IV) 69
 38. La Tăierea Capului [Înaintemergătorului Ioan] . . 70

II

LA SĂRBĂTORILE CU DATĂ SCHIMBĂTOARE
 DIN PERIOADELE DE DINAINTEA, DIN TIMPUL ȘI
 DE DUPĂ SFINTELE PAȘTI

39. La Duminica Vameșului și a Fariseului 75
 40. La Duminica Fiului risipitor 76
 41. La Sâmbăta morților, dinaintea Duminicii lăsatului
 sec de carne („Moșii de iarnă”) 77
 42. La Duminica lăsatului sec de carne (I) 78
 43. La Duminica lăsatului sec de carne (II) 79
 44. La Duminica lăsatului sec de brânză 80
 45. La Liturghia Darurilor mai-înainte-sfințite (I) . . . 81
 46. La Liturghia Darurilor mai-înainte-sfințite (II) . . . 82
 47. La Liturghia Darurilor mai-înainte-sfințite (III) . . 82
 48. La Liturghia Darurilor mai-înainte-sfințite (IV) . . 83
 49. La Liturghia Darurilor mai-înainte-sfințite (V) . . . 85
 50. La Duminica I din Postul Mare 86
 51. La Duminica a II-a din Postul Mare 88
 52. La Duminica a III-a din Postul Mare 89
 53. La Înjumătățirea Postului Mare 90
 54. La Duminica a IV-a din Postul Mare 91
 55. La Liturghia Darurilor mai-înainte-sfințite
 (miercuri, săptămâna a IV-a din Postul Mare) 92
 56. La Duminica a V-a din Postul Mare 93

57. În Sâmbăta lui Lazăr	94
58. La Cuviosul Lazăr, în Sâmbăta dinaintea Duminicii Stâlpărilor	95
59. La Duminica Stâlpărilor (I)	96
60. La Duminica Stâlpărilor (II)	98
61. La Duminica Stâlpărilor (III)	99
62. La Liturghia Darurilor mai-înainte-sfințite, a lui Iacov, ruda Domnului (I)	101
63. La Liturghia Darurilor mai-înainte-sfințite a lui Iacov, ruda Domnului (II)	103
64. La Liturghia Darurilor mai-înainte-sfințite a lui Iacov, ruda Domnului, săvârșită în Marțea cea Mare	104
65. La Liturghia Darurilor mai-înainte-sfințite a lui Iacov, ruda Domnului, săvârșită în Miercurea cea Mare	106
66. În Sfânta și Marea Joi (I)	107
67. În Sfânta și Marea Joi (II)	109
68. În Sfânta și Marea Joi, la Liturghia Sfântului și Marelui Mir	111
69. În Sfânta și Marea Sâmbătă (I)	112
70. În Sfânta și Marea Sâmbătă (II)	114
71. În Sfânta și Marea Sâmbătă (III)	116
72. În Sfânta și Marea Sâmbătă (IV)	117
73. În Sfânta și Marea Sâmbătă (V)	118
74. În Sfânta și Marea Sâmbătă (VI)	119
75. La Sfintele Paști (I)	120
76. La Sfintele Paști (II) (variantă a rugăciunii anterioare)	122

77. La Sfintele Paști (III) (altă variantă a rugăciunii anterioare)	123
78. La Duminica cea Mare și Sfântă (IV)	124
79. În Lunea și Marțea Luminată (I)	125
80. În Lunea și Marțea Luminată sau a Miroforelor (II)	127
81. În Lunea și Marțea Luminată sau a Miroforelor (III)	128
82. Pentru Marțea Luminată (IV)	129
83. La Duminica după Paști și la Sfântul Toma (I)	130
84. La Duminica cea Nouă sau a Tomei (II)	131
85. La Duminica Tomei, numită și Antipascha (III)	132
86. În Miercurea Înjumătățirii Praznicului (I)	134
87. În Miercurea Înjumătățirii Praznicului (II)	135
88. La Înălțarea Domnului (I)	138
89. La Înălțarea Domnului (II)	140
90. La Sfânta Cincizecime (I)	141
91. La Sfânta Cincizecime (II)	143
92. La Sfânta Treime sau Praznicul Sfântului Duh	144
93. La Duminica Tuturor Sfinților	145

III

RUGĂCIUNI ALE AMVONULUI CU CHARACTER GENERAL

LA SĂRBĂTORILE

MAICII DOMNULUI ȘI ALE SFINȚILOR

94. La Sărbătorile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu (I)	149
95. La Sărbătorile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu (II)	150

96. La Praznicul Cinstului Înaintemergător [și Botezător Ioan]	152
97. La pomenirea Cuvioșilor și Ierarhilor (I)	153
98. La pomenirea Cuvioșilor și Ierarhilor (II)	154
99. La pomenirea Apostolilor (I)	155
100. La pomenirea Apostolilor (II).	155
101. La Apostoli și Proroci	156
102. La pomenirea Mucenicilor (I).	157
103. La Mucenici (II)	158
104. La Mucenici (III).	159
105. La Mucenici (IV).	160
106. La Mucenici (V)	161
107. La pomenirea Mucenicilor (VI)	162
108. La pomenirea Mucenicilor (VII).	163
109. La pomenirea Mucenicilor (VIII).	163
110. La Mucenici (IX).	164
111. La pomenirea Sfinților.	165

PENTRU ZILELE DE SÂMBĂȚĂ

112. Pentru Sâmbete (I)	166
113. Pentru Sâmbete (II)	167

PENTRU ZILELE DE DUMINICĂ

114. Pentru Duminici (I)	168
115. Pentru Duminici (II).	170
116. Pentru Duminici (III)	171
117. Pentru Duminici (IV).	172
118. Pentru Duminici (V).	174
119. Pentru Duminici (VI).	175

120. Pentru Duminici (VII)	177
121. Pentru Duminici (VIII)	177
122. Pentru Duminici (IX)	178
123. Pentru Duminici (X)	180
124. Pentru Duminici (XI)	181
125. Pentru Duminici (XII)	182
126. Pentru Duminici (XIII)	184
127. Pentru Duminici (XIV)	185
128. Pentru Duminici (XV)	185
129. Pentru Duminici, în cinstea Învierii (I)	186
130. Pentru Duminici, în cinstea Învierii (II)	187
131. Pentru Duminici, în cinstea Învierii (III)	188
132. Pentru Duminici, în cinstea Învierii (IV)	189
133. Pentru Duminici, la Liturghia Sfântului Vasile (I)	191
134. Pentru Duminici, la Liturghia Sfântului Vasile (II)	192

PENTRU TOATE ZILELE

135. Pentru toate zilele (I)	194
136. Pentru toate zilele (II)	195

CAZURI SPECIALE

137. A Patriarhului Gherman	196
138 La Liturghia Sfântului Marcu	197
139 Rugăciunea apolisului în Vinerea Mare	198
140 La Liturghia Darurilor mai-înainte-sfințite, a lui Iacov, ruda Domnului	200
<i>Superlativul rugăciunii</i>	201

LBRIS

We know
books

I
LA SĂRBĂTORILE DOMNEȘTI
CU DATĂ FIXĂ
ȘI ALE MAICII DOMNULUI

1

La Nașterea Maicii Domnului

(8 septembrie)

Γ.β.III, Γ.β.IV, Γ.β.X, Molfetta 10

☩ tăpâne Hristoase, Dumnezeu nostru, Cel fără de Început și mai presus de Ființă, Văzătorule a toate și Atotputernice, Făcătorul semnelor minunate și Dumnezeu minunilor, Însuși Lucrătorul, Săvârșitorul și Desăvârșitorul celor neasemuite, Stăpânul cererilor bune și Izbăvitorul celor în deznađejde și în lipsuri, Dătătorul Cel Atotmărinimos al celor cerute în rugăciune; Cel Ce ai prefăcut întru veselia rodirii celei bune întristarea nerodniciei și a nedobândirii de prunci ale lui Ioachim și Anei, care viețuit-au dimpreună nepătat, dăruindu-le ca rod preafrumos al pântecelui lor toiagul din „rădăcina lui Iesei”¹, despre care gurile propovăduitorilor de Dumnezeu mai dinainte au vestit tainic că va odrăslî² și din care avea să înmugurească trupește floarea ce va umple de bună mireasmă lumea [întreagă] – începutul și desăvârșirea tuturor bunătăților.

Și acum Tu, Izvorul a toată bună-dăruirea și re-vărsarea de lumină, Care ne-ai dat în chip prea-

¹Is. 11, 10.²Num. 17, 5.

bogat pe ceea ce Te-a născut mai presus de nuntire – săvârșind nașterea cea învederată a mântuirii și a Harului obștesc –, izbăvește-ne și pe noi, cei ce ne-am făcut părtași slujirii sfinte și îndumnezeitoare a dumnezeieștilor Tale Taine, de sterpiciunea cea nerodnică a lipsei faptelor bune și ne învrednicește pururea să-Ți aducem Ție roadele virtuților, ca să ne împărtășim de moștenirea ce-i așteaptă întru Împărăția Ta pe cei Drepti; eliberează-ne de năvălirea cea amară și neîncetată a barbarilor prigonitori, ușurează jugul aspru și împovărător al robiei lor și mai vârtos ne dăruiește slobozirea de tirania și judecata lor [asupritoare]; binecuvântează poporul Tău, ocrotește moștenirea Ta și ne scapă de toată năvălirea și de facerile de rău săvârșite de vrăjmașii noștri; sporește slava poporului cu numele de creștin, înalță-i fruntea și umple-l de bunătățile cele cerești și pământești ale îmbelșugării și rodirii celei alese, ca Cel Care ești Pricina și Dătătorul a toate bunătățile; pentru rugăciunile Preacuratei Tale Maici și Stăpânei noastre, și ale Tuturor Sfinților, cu care închinare și slujire Îți aducem Ție, împreună și Părintelui Tău celui fără de început și Duhului de-Viață-dătător, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

2

La Înălțarea Cinstitei Cruci (I)
(14 septembrie)

Γ.β.IV, Γ.β.VII, Γ.β.X, Corsini 41. E.29, Corsini 41. E.31

Doamne, Cel mai înalt decât toată înălțimea, Care ai îndurat de bunăvoie înălțarea Ta cu trupul pe Cruce, spre a-i trage la Sine prin desfacerea preacuratelor Tale brațe pe toți și spre a ridica cu înălțarea cea desăvârșită a smereniei Tale firea noastră coborâtă până la iad prin înălțarea cea mincinoasă și deșarta înfumurare; Care prin cuvântarea de Dumnezeu Te-ai înălțat între neamuri pe pământ, slăvit fiind ca brațul înalt al Tatălui celui Preaînalt și al jertfei de laudă; Care prin Înălțarea Cinstitei Tale Cruci cunoscută ai făcut nimicirea semeției demonilor lucrată prin ea¹, biruind în lupta împotriva morții și vestind [tuturor] întoarcerea neamului nostru din căderea cea de demult; să nu ne treci nici acum cu vederea rugăciunile prin care am cerut și cerem milele [Tale]; ci, ca un Milosârd, milostivește-Te de noi, cei ce prăznuim arătarea Semnului biruinței Tale și închinarea dumnezeiască adusă Lui; dăruiește-ne ajutorul Tău de neînfrânt împotriva a toată răutatea stricătoare de suflet a demonilor nematerialnici; fă cu noi așa cum oarecând demult ai făcut cu israeliții, care-au fost mușcați de

¹ *Scil.* prin înălțarea Crucii.

șerpi, dăruindu-le vindecarea prin ațintirea privirii asupra șarpelui de aramă înălțat de către Moise; surpă păcatul ce se îndreaptă asupra noastră și ne ridică pe noi, cei doborâți de păcat, spre a ne întoarce prin fapte neînfricate asupra lui; supune împăratului¹ nostru, a cărui laudă este Crucea, toată năvălirea barbarilor și tot brațul vrăjmaș zdrobește-l și toată înfumurarea tiranilor o nimicește; precum pe Amalec l-ai biruit oarecând prin ridicarea mâinilor lui Moise în semnul Crucii², așa risipește tot cugețul³ potrivnic Bisericii Tale; toată piedica împotriva cunoașterii Tale o îndepărtează; toată gura deschisă spre hulirea Ta pecetluiește-o; toată inima întunecată de necunoștință luminează-o; izgonește-ne din minte tot gândul ce ne îndepărtează de Tine; ca să ajungem, prin vederi cerești și fericite, la înălțarea cea veșnică, nesfârșită și adevărată, cuvenită celor păstoriți de Tine în chip mai presus de fire, care se împărtășesc de desfătarea Împărăției Tale.

Căci Tu ești Cel Care înalți și Care smerești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.⁴

¹ Scil. conducătorilor. Am păstrat referirea la împărat ce indică astfel contextul istoric în care aceste rugăciuni au fost create, însă textul se poate adapta la circumstanțele politice actuale prin înlocuirea „împăratului” cu termenul de „conducător”.

² Ieș. 17, 11-13.

³ *Κεραç* – ad litteram corn; în sens metaforic, putere, forță, dar și pornire potrivnică.

⁴ Unele manuscrise atrag atenția asupra intonației speciale a frazei de încheiere printr-o indicație specială, introdusă chiar în textul rugăciunii: *ἐκφῶ<νησις>* (cf. PARENTI-VELKOVSKA.BAR336, p. 300).